

ODPORÚČANIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

z 18. decembra 2006

o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie

(2006/962/ES)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä na jej článok 149 ods. 4 a článok 150 ods. 4,

so zreteľom na návrh Komisie,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽¹⁾,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov ⁽²⁾,

konajúc v súlade s postupom ustanoveným v článku 251 zmluvy ⁽³⁾,

keďže:

- (1) Európska rada na zasadnutí v Lisabone (23. – 24. marca 2000) dospela k záveru, že európsky rámec by mal definovať nové základné zručnosti, ktoré sa majú zabezpečiť prostredníctvom celoživotného vzdelávania ako kľúčové opatrenie pri odpovedi Európy na globalizáciu a na transformáciu na znalostnú ekonomiku a zdôraznila, že ľudia sú najdôležitejším kapitálom Európy. Odvtedy sa tieto závery pravidelne opätovne zdôrazňovali, a to aj na zasadaniach Európskej rady v Bruseli (20. – 21. marca 2003 a 22. – 23. marca 2005) a v obnovennej Lisabonskej stratégii, ktorá bola schválená v roku 2005.
- (2) Na zasadaniach Európskej rady v Štokholme (23. – 24. marca 2001) a v Barcelone (15. – 16. marca 2002) boli schválené konkrétne budúce ciele európskych systémov vzdelávania a odbornej prípravy a pracovného programu (pracovný program Vzdelávanie a odborná príprava 2010) s cieľom dosiahnuť ich do roku 2010. Tieto ciele zahŕňajú rozvíjanie zručností pre znalostnú spoločnosť a osobitné ciele na podporu jazykového vzdelávania sa, rozvoja podnikavosti a celkovú potrebu posilniť európsky rozmer vo vzdelávaní.
- (3) Oznámenie Komisie s názvom „Realizácia európskeho priestoru celoživotného vzdelávania“ a následné uznesenie Rady z 27. júna 2002 o celoživotnom vzdelávaní ⁽⁴⁾ určili ustanovenie „nových základných zručností“ ako prioritu a zdôraznili, že celoživotné vzdelávanie musí pokrývať vzdelávanie sa od predškolského až do dôchodkového veku.
- (4) V kontexte zlepšovania výsledkov Spoločenstva v súvislosti so zamestnanosťou zdôraznila Európska rada na svojich zasadaniach v Bruseli (v marci a decembri 2003) potrebu rozvíjať celoživotné vzdelávanie s osobitným dôrazom na

aktívne a preventívne opatrenia pre nezamestnané a neaktívne osoby. Toto vychádzalo zo správy pracovnej skupiny pre zamestnanosť, v ktorej sa zdôraznila potreba schopnosti ľudí prispôbiť sa zmene, dôležitosť začlenenia sa ľudí na trh práce a kľúčová úloha celoživotného vzdelávania.

- (5) V máji 2003 prijala Rada európske referenčné úrovne („referenčné ukazovatele“) a vyjadrila tak záväzok k merateľnému zlepšeniu celkových európskych výsledkov. Tieto referenčné úrovne zahŕňajú gramotnosť v čítaní, predčasné opustenie školskej dochádzky, dosiahnutie úplného stredoškolského vzdelávania a účasť dospelých na celoživotnom vzdelávaní a sú úzko spojené s rozvojom kľúčových kompetencií.
- (6) V správe Rady o rozsiahlejšej úlohe vzdelávania, ktorú Rada prijala v novembri 2004, sa zdôraznilo, že vzdelávanie prispieva k zachovávaniu a obnove spoločného kultúrneho prostredia v spoločnosti a k oboznamovaniu sa so základnými spoločenskými a občianskymi hodnotami, ako je občianstvo, rovnosť, tolerancia a rešpekt, a je osobitne dôležité v čase, keď všetky členské štáty čelia otázke, ako riešiť zväčšujúcu sa sociálnu a kultúrnu rozmanitosť. Dôležitou súčasťou úlohy vzdelávania pri posilňovaní sociálnej súdržnosti je navyše i umožnenie ľuďom zapájať sa do pracovného života a zotrvať v ňom.
- (7) Správa, ktorú prijala Komisia v roku 2005, o pokroku pri plnení lisabonských cieľov pre vzdelávanie a odbornú prípravu ukázala, že pri znižovaní percenta nízkej gramotnosti v čítaní u detí vo veku 15 rokov alebo pri zvyšovaní miery dosiahnutia úplného stredoškolského vzdelávania nedošlo k žiadnemu pokroku. Určitý pokrok sa zaznamenal pri znižovaní predčasného opustenia školskej dochádzky, ale pri súčasnej miere sa európske referenčné úrovne prijaté na rok 2010, ktoré prijala Rada na zasadnutí v máji 2003, nedosiahnu. Účasť dospelých na vzdelávaní sa nezvyšuje dostatočne rýchlo, aby sa dosiahla referenčná úroveň na rok 2010 a údaje dokazujú, že ľudia s nízkymi zručnosťami sa v menšej miere zúčastňujú na ďalšej odbornej príprave.
- (8) Rámec aktivít pre celoživotný rozvoj kompetencií a kvalifikácií, ktorý prijali európski sociálni partneri v marci 2002, zdôraznil potrebu podnikov prispôbovať svoje štruktúry čoraz rýchlejšie s cieľom udržať si konkurencieschopnosť. Zvýšená tímová práca, menej členitá hierarchia, prenášanie zodpovednosti a väčšia potreba súbežného spracovávaní

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 195, 18.8.2006, s. 109.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 229, 22.9.2006, s. 21.

⁽³⁾ Stanovisko Európskeho parlamentu z 26. septembra 2006 (zatiaľ neuverejnené v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady z 18. decembra 2006.

⁽⁴⁾ Ú. v. ES C 163, 9.7.2002, s. 1.

úloh vedú k rozvoju vzdelávacích organizácií. V súvislosti s tým predstavuje schopnosť organizácií určovať kompetencie, mobilizovať ich a uznávať a podporovať ich rozvoj u všetkých zamestnancov základ pre nové stratégie týkajúce sa konkurencieschopnosti.

- (9) Maastrichtská štúdia o odbornom vzdelávaní a odbornej príprave z roku 2004 uvádza značný rozdiel medzi úrovňami vzdelávania, ktoré vyžadujú nové pracovné miesta, a úrovňami vzdelávania, ktoré dosahuje európska pracovná sila. Táto štúdia ukazuje, že viac ako tretina európskej pracovnej sily (80 miliónov osôb) je vybavená nízkymi zručnosťami, zatiaľ čo podľa odhadov až takmer 50 % nových pracovných miest bude do roku 2010 vyžadovať vysokoškolskú úroveň kvalifikácie, približne 40 % bude vyžadovať úplné stredoškolské vzdelanie a len približne 15 % bude vhodných pre ľudí so základným vzdelaním.
- (10) Spoločnou správou Rady a Komisie o pracovnom programe Vzdelávanie a odborná príprava 2010, prijatou v roku 2004, sa posilnila potreba zabezpečiť, aby boli všetci občania vybavení kompetenciami, ktoré potrebujú v rámci stratégií členských štátov v oblasti celoživotného vzdelávania. S cieľom podporiť a uľahčiť reformu sa v správe navrhuje rozvinúť spoločné európske referencie a zásady a prioritá sa kladie na rámec kľúčových kompetencií.
- (11) Európsky pakt mládeže priložený k záverom zo zasadania Európskej rady v Bruseli (22. a 23. marca 2005) zdôraznil potrebu podporovať rozvoj spoločného súboru základných zručností.
- (12) Potreba vybaviť mladých ľudí potrebnými kľúčovými kompetenciami a zlepšiť úrovne dosahovaného vzdelania predstavuje neoddeliteľnú súčasť integrovaných usmernení pre rast a zamestnanosť na obdobie 2005 – 2008, ktoré schválila Európska rada v júni 2005. Usmernenia pre zamestnanosť predovšetkým vyzývajú, aby sa systémy vzdelávania a odbornej prípravy prispôbili požiadavke nových kompetencií tým, že sa v reformných programoch členských štátov lepšie definujú profesionálne potreby a kľúčové kompetencie. Usmernenia pre zamestnanosť ďalej požadujú, aby bolo zabezpečené uplatňovanie rodového hľadiska a rodovej rovnosti vo všetkých činnostiach a aby sa dosiahla v Európskej únii v priemere 70 % miera celkovej zamestnanosti a aspoň 60 % zamestnanosť žien.
- (13) Toto odporúčanie by malo prispieť k rozvoju kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy orientovaných na budúcnosť a prispôbených potrebám európskej spoločnosti podporovaním a dopĺňaním akcií členských štátov pri zabezpečovaní toho, aby ich systémy počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy ponúkali všetkým mladým ľuďom prostriedky na rozvíjanie kľúčových kompetencií v takej miere, ktorá ich vybaví pre život v dospelosti, a ktorá bude predstavovať základ pre ďalšie vzdelávanie a profesionálny rast a dospelí tak budú schopní rozvíjať a aktualizovať svoje kľúčové kompetencie pomocou poskytovania koherentného a všeobecného celoživotného vzdelávania. Toto odporúčanie by malo poskytnúť aj spoločný európsky referenčný rámec pre kľúčové kompetencie pre tých, ktorí

tvoria politiku, poskytujú vzdelávanie a odbornú prípravu, pre sociálnych partnerov a samotných učiacich sa s cieľom uľahčiť vnútroštátne reformy a výmenu informácií medzi členskými štátmi a Komisiou v rámci pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010 a s cieľom dosiahnuť dohodnuté európske referenčné úrovne. Odporúčanie by malo navyše podporiť ďalšie súvisiace politiky ako politiku zamestnanosti a sociálnu politiku a ďalšie politiky, ktoré ovplyvňujú mládež.

- (14) Keďže ciele tohto odporúčania, a to podpora a dopĺňanie akcií členských štátov pomocou vytvorenia spoločného referenčného bodu, ktorý podporuje a uľahčuje vnútroštátne reformy a ďalšiu spoluprácu medzi členskými štátmi, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni jednotlivých členských štátov, ale ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Spoločenstva, môže Spoločenstvo prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 zmluvy. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku toto odporúčanie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov, nakoľko ponecháva jeho vykonanie na členské štáty,

TÝMTO ODPORÚČAJÚ:

Aby členské štáty rozvíjali vyučovanie kľúčových kompetencií u všetkých ako súčasť ich stratégií celoživotného vzdelávania vrátane stratégií na dosiahnutie všeobecnej gramotnosti a aby ako referenčný nástroj využívali „Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie – európsky referenčný rámec“ (ďalej len „referenčný rámec“) uvedený v prílohe s cieľom zabezpečiť:

1. aby počiatočné vzdelávanie a odborná príprava ponúkali mladým ľuďom prostriedok na rozvoj kľúčových kompetencií v takej miere, ktorá ich vybaví pre život v dospelosti, a ktorá bude predstavovať základ pre ďalšie vzdelávanie a profesionálny rast;
2. aby sa poskytli vhodné opatrenia pre tých mladých ľudí, ktorí v dôsledku znevýhodnenia spojeného so vzdelaním, spôsobeného osobnými, sociálnymi, kultúrnymi alebo ekonomickými okolnosťami, potrebujú osobitnú podporu, aby mohli naplniť svoj vzdelávací potenciál;
3. aby boli dospelí schopní rozvíjať a aktualizovať svoje kľúčové kompetencie počas celého života a aby sa osobitná pozornosť venovala cieľovým skupinám určeným za prioritné v celoštátnom, regionálnom a/alebo miestnom kontexte, ako sú napríklad jednotlivci, ktorí si potrebujú aktualizovať svoje zručnosti;
4. aby bola k dispozícii vhodná infraštruktúra na pokračovanie vo vzdelávaní a odbornej príprave dospelých vrátane učiteľov a škôliteľov, postupov schvaľovania a hodnotenia, opatrení zameraných na zabezpečenie rovnakého prístupu k celoživotnému vzdelávaniu i na trh práce a podpory pre učiacich sa, ktorá zohľadňuje odlišné potreby a schopnosti dospelých;
5. koherenciu poskytovania vzdelávania a odbornej prípravy dospelých pre jednotlivých občanov prostredníctvom úzkeho prepojenia na politiku zamestnanosti a sociálnu politiku, kultúrnu politiku, inovačnú politiku a ďalšie politiky, ktoré ovplyvňujú mladých ľudí, a prostredníctvom

spolupráce so sociálnymi partnermi a ďalšími zúčastnenými stranami.

BERÚ TÝMTO NA VEDOMIE ZÁMER KOMISIE:

1. prispievať k úsiliu členských štátov rozvíjať svoje systémy vzdelávania a odbornej prípravy a vykonávať a šíriť toto odporúčanie vrátane používania referenčného rámca ako referencie na uľahčenie vzájomnej výmeny skúseností a výmeny osvedčených postupov a na ďalší rozvoj a podávanie správ o pokroku prostredníctvom dvojročných správ o pokroku dosiahnutom pri pracovnom programe Vzdelávanie a odborná príprava 2010;
2. používať referenčný rámec ako referenciu pri realizácii programov Spoločenstva v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a zabezpečiť, aby tieto programy podporovali získavanie kľúčových kompetencií;
3. podporovať širšie používanie referenčného rámca v súvisiacich politikách Spoločenstva, a najmä pri uskutočňovaní

politiky zamestnanosti, mládeže a kultúrnej a sociálnej politiky, a rozvíjať ďalšie prepojenia so sociálnymi partnermi a ďalšími organizáciami, ktoré pracujú v týchto oblastiach;

4. preskúmať dosah referenčného rámca v kontexte pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010 a do 18. decembra 2010 podať Európskemu parlamentu a Rade správu o získaných skúsenostiach a dôsledkoch pre budúcnosť.

V Bruseli 18. decembra 2006.

Za Európsky parlament

predseda

J. BORRELL FONTELLES

Za Radu

predseda

J.-E. ENESTAM

PRÍLOHA

KĹÚČOVÉ KOMPETENCIE PRE CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE – EURÓPSKY REFERENČNÝ RÁMEC

Profil a ciele

Kedže globalizácia prináša Európskej únii neustále nové výzvy, každý občan bude potrebovať širokú škálu kľúčových kompetencií, aby sa mohol pružne prispôsobiť rýchlo sa meniacemu a úzko prepojenému svetu.

Vzdelávanie vo svojej dvojitej úlohe – sociálnej i hospodárskej – zohráva hlavnú úlohu pri zabezpečovaní toho, aby európski občania získali potrebné kľúčové kompetencie, ktoré im umožnia pružne sa prispôsobiť takýmto zmenám.

Vychádzajúc predovšetkým z rozmanitých schopností jednotlivcov by sa malo vyhovieť rozličným potrebám učiacich sa, a to prostredníctvom zabezpečenia rovnosti a prístupu pre tie skupiny osôb, ktoré z dôvodu znevýhodnenia spojeného so vzdelaním, spôsobeného osobnými, sociálnymi, kultúrnymi alebo ekonomickými okolnosťami, potrebujú osobitnú podporu, aby mohli naplniť svoj vzdelávací potenciál. Tieto skupiny osôb zahŕňajú napríklad osoby s nízkou úrovňou základných zručností, najmä s nízkou úrovňou gramotnosti, osoby, ktoré predčasne opustili školskú dochádzku, dlhodobo nezamestnaných a osoby vracajúce sa do zamestnania po dlhej prestávke, starších ľudí, prisťahovalcov a zdravotne postihnuté osoby.

V tejto súvislosti je hlavným cieľom referenčného rámca:

1. identifikovať a vymedziť kľúčové kompetencie, potrebné na osobné uspokojenie, aktívne občianstvo, sociálnu súdržnosť a zamestnateľnosť v znalostnej spoločnosti;
2. podporovať prácu členských štátov pri zabezpečovaní toho, aby mali mladí ľudia na konci počiatočného vzdelania a odbornej prípravy rozvinuté kľúčové kompetencie do takej miery, ktorá ich vybaví pre život v dospelosti, a ktorá bude predstavovať základ pre ďalšie vzdelávanie a profesionálny rast, a aby boli dospelí schopní svoje kľúčové kompetencie rozvíjať a aktualizovať po celý svoj život;
3. poskytnúť európsky referenčný nástroj tým, ktorí rozhodujú o politikách, tým, ktorí poskytujú vzdelávanie, zamestnávateľom a samotným učiacim sa na podporu úsilia na národnej i európskej úrovni smerujúceho k spoločne dohodnutým cieľom;
4. poskytnúť rámec ďalšej činnosti na úrovni Spoločenstva v rámci pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010, ako i v rámci programov Spoločenstva v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.

Kľúčové kompetencie

Kompetencie pre tento rámec sa definujú ako kombinácia vedomostí, zručností a postojov primeraných danému kontextu. Kľúčové kompetencie sú tie, ktoré potrebujú všetci jednotlivci na osobné uspokojenie a rozvoj, aktívne občianstvo, spoločenské začlenenie a zamestnanosť.

Referenčný rámec stanovuje osem kľúčových kompetencií:

1. komunikácia v materinskom jazyku,
2. komunikácia v cudzích jazykoch,
3. matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky,
4. digitálna kompetencia,
5. naučiť sa učiť,
6. spoločenské a občianske kompetencie,
7. iniciatívnosť a podnikavosť, a
8. kultúrne povedomie a vyjadrovanie.

Všetky kľúčové kompetencie sa považujú za rovnako dôležité, pretože každá z nich môže prispieť k úspešnému životu v znalostnej spoločnosti. Mnohé kompetencie sa prekrývajú a nadväzujú na seba: aspekty, ktoré sú podstatné v jednej oblasti, budú podporovať kompetencie v ďalšej oblasti. Základná jazyková zručnosť, gramotnosť v písaní, čítaní a počítaní

a zručnosť v informačných a komunikačných technológiách (IKT) sú hlavným východiskom pri učení sa, a naučenie sa učiť podporuje všetky vzdelávacie aktivity. Existuje množstvo tém, ktoré sa uplatňujú v referenčnom rámci: kritické myslenie, kreativita, iniciatíva, riešenie problémov, hodnotenie rizika, prijímanie rozhodnutí a konštruktívne riadenie pocitov zohrávajú úlohu vo všetkých ôsmich kľúčových kompetenciách.

1. **Komunikácia v materinskom jazyku ⁽¹⁾**

Definícia:

Komunikácia v materinskom jazyku je schopnosť vyjadrovať a tlmočiť koncepty, myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a z jazykového hľadiska interaktívne reagovať primeraným a kreatívnym spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach; vo vzdelávaní a odbornej príprave, v práci, doma a vo voľnom čase.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto kompetenciou:

Komunikačná kompetencia vyplýva z osvojenia si materinského jazyka, čo bezprostredne súvisí s vývojom kognitívnej schopnosti jednotlivca vnímať okolitý svet a spolunažívať s ostatnými. Komunikácia v materinskom jazyku si od jednotlivca vyžaduje, aby mal vedomosti o slovnej zásobe, používanej gramatike a jazykových funkciách. Zahŕňa uvedomenie si hlavných typov verbálnej interakcie, škály spisovných a nespisovných textov, hlavných charakteristík rôznych jazykových štýlov a registrov a variability jazyka a komunikácie v odlišných kontextoch.

Jednotlivci by mali mať zručnosti v komunikácii v ústnej, ako aj v písomnej, podobe v rozličných komunikačných situáciách a v sledovaní a prispôbovaní svojej vlastnej komunikácie požiadavkám danej situácie. Táto kompetencia takisto zahŕňa schopnosť rozlišovať a používať rôzne typy textov, vyhľadávať, zhromažďovať a spracovávať informácie, používať pomôcky a formulovať a vyjadrovať svoje ústne a písomné argumenty presvedčivým spôsobom, primeraným danému kontextu.

Pozitívny postoj ku komunikácii v materinskom jazyku obsahuje dispozíciu pre kritický a konštruktívny dialóg, oceňovanie estetických kvalít a snahu o ich dosahovanie a záujem o interakciu s ostatnými ľuďmi. To znamená uvedomiť si vplyv jazyka na ostatných a potrebu chápať a používať ho pozitívnym a sociálne zodpovedným spôsobom.

2. **Komunikácia v cudzích jazykoch ⁽²⁾**

Definícia:

Komunikácia v cudzích jazykoch v rozsiahlej miere zahŕňa hlavné rozmery komunikácie v materinskom jazyku: je založená na schopnosti porozumieť, vyjadrovať a tlmočiť koncepty, myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí (vo vzdelávaní a odbornej príprave, práci, doma a vo voľnom čase) podľa želaní a potrieb jednotlivca. Komunikácia v cudzích jazykoch si takisto vyžaduje zručnosti ako sprostredkovanie a medzikultúrne porozumenie. Stupeň pokročilosti jednotlivca sa bude líšiť v štyroch rôznych rovinách (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a medzi rôznymi jazykmi a v závislosti od jeho spoločenského a kultúrneho pôvodu, prostredia, potrieb a/alebo záujmov.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto kompetenciou:

Kompetencia v cudzích jazykoch si vyžaduje vedomosti o slovnej zásobe a používanej gramatike a uvedomenie si hlavných typov verbálnej interakcie a jazykových registrov. Dôležité sú vedomosti o spoločenských konvenciách a kultúrnom aspekte a variabilite jazykov.

(¹) V kontexte európskej viackultúrnej a mnohojazyčnej spoločnosti sa uznáva, že materinský jazyk nemusí byť vo všetkých prípadoch úradným jazykom členského štátu a že schopnosť komunikovať v úradnom jazyku je nevyhnutnou podmienkou na zabezpečenie úplnej účasti jednotlivca v spoločnosti. V niektorých členských štátoch môže byť materinský jazyk jedným z niekoľkých úradných jazykov. Opatrenia na riešenie takýchto prípadov a na uplatnenie príslušných vymedzení sa ponechávajú na jednotlivé členské štáty v súlade s ich osobitnými potrebami a okolnosťami.

(²) Je dôležité si uvedomiť, že veľa Európanov žije v rodinách a spoločenstvách, kde sa hovorí dvoma alebo viacerými jazykmi, a že úradný jazyk krajiny, v ktorej žijú, nemusí byť ich materinským jazykom. V rámci týchto skupín sa táto kompetencia môže vzťahovať skôr na úradný, ako na cudzí jazyk. Budú mať preto inú potrebu, motiváciu a sociálne a/alebo ekonomické dôvody na rozvoj tejto kompetencie s cieľom podporiť vlastnú integráciu, než ľudia, ktorí sa učia cudzí jazyk kvôli cestovaniu alebo práci. Opatrenia na riešenie takýchto prípadov a na tomu zodpovedajúce uplatňovanie definície sa ponechávajú na jednotlivé členské štáty v súlade s ich osobitnými potrebami a podmienkami.

Základné zručnosti pre komunikáciu v cudzích jazykoch pozostávajú zo schopnosti porozumieť hovorenému slovu, iniciovať, udržiavať a ukončiť konverzáciu a čítať a porozumieť textom, ako aj tvoriť texty, ktoré zodpovedajú potrebám jednotlivca. Jednotlivci by mali byť taktiež schopní vhodne používať pomôcky a učiť sa jazyky aj informálnym spôsobom v rámci celoživotného vzdelávania.

Pozitívny postoj zahŕňa uvedomovanie si kultúrnej rozmanitosti a záujem a zvedavosť zameranú na jazyky a medzikultúrnu komunikáciu.

3. Matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky

Definícia:

- A. Matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Vychádzajúc z dobrých numerických znalostí sa dôraz kladie na postup a aktivitu, ako aj na vedomosti. Matematická kompetencia zahŕňa na rôznych stupňoch schopnosť a ochotu používať matematické modely myslenia (logické a priestorové myslenie) a prezentácie (vzorce, modely, diagramy, grafy, tabuľky).
- B. Kompetencia vo vede sa vzťahuje na schopnosť a ochotu používať základné vedomosti a používanú metodiku na vysvetľovanie prirodzeného sveta s cieľom určiť otázky a vyvodiť závery podložené dôkazmi. Kompetencia v technike sa chápe ako uplatňovanie vedomostí a metodiky ako odpovedí na vnímané ľudské túžby a potreby. Kompetencia vo vede a technike zahŕňa porozumenie zmenám spôsobeným ľudskou činnosťou a zodpovednosti občana ako jednotlivca.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto kompetenciou:

- A. Potrebné vedomosti z matematiky zahŕňajú dobré vedomosti o počtoch, mierkach a štruktúrach, základné operácie a základné matematické prezentácie, chápanie matematických termínov a konceptov a povedomie o otázkach, na ktoré matematika ponúka odpovede.

Jednotlivec by mal mať zručnosti na uplatňovanie základných matematických princípov a postupov v každodennom kontexte doma a v práci a na chápanie a hodnotenie sledu argumentov. Jednotlivec by mal byť schopný myslieť matematicky, chápať matematický dôkaz, komunikovať v matematickom jazyku a používať vhodné pomôcky.

Pozitívny postoj v matematike je založený na rešpektovaní pravdy a na ochote hľadať príčiny a posudzovať ich platnosť.

- B. Pokiaľ ide o vedu a techniku, základné vedomosti zahŕňajú základné princípy prirodzeného sveta, základné vedecké koncepty, princípy a metódy, techniku a technologické produkty a technologické postupy, ako aj chápanie dosahu vedy a techniky na prirodzený svet. Tieto kompetencie by mali následne umožniť jednotlivcom lepšie pochopiť prínos, obmedzenia a riziká vedeckých teórií, aplikácií a technológií v spoločnostiach vo všeobecnosti (v súvislosti s rozhodovaním, hodnotami, morálnymi otázkami, kultúrou atď.).

Zručnosti zahŕňajú schopnosť používať a zaobchádzať s technickými nástrojmi a prístrojmi, ako aj vedeckými údajmi, na dosiahnutie cieľa alebo prijatie rozhodnutia alebo vyvodenie záveru na základe dôkazu. Jednotlivci by mali byť tiež schopní uznať základné charakteristiky vedeckého bádania a mali by vedieť oznámiť závery a tiež dôvody, ktoré k nim viedli.

Kompetencia zahŕňa postoj kritického uvedomovania si a zvedavosti, záujem o etické otázky a rešpektovanie bezpečnosti a trvalej udržateľnosti, najmä pokiaľ ide o vedecko-technický pokrok v súvislosti s jednotlivcom, rodinou, komunitou a celosvetovými otázkami.

4. Digitálna kompetencia

Definícia:

Digitálna kompetencia zahŕňa sebaistú a kritické používanie technológií informačnej spoločnosti (TIS) na pracovné účely, vo voľnom čase a na komunikáciu. Je založená na základných zručnostiach v IKT: používanie počítača na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na komunikáciu a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto kompetenciou:

Digitálna kompetencia si vyžaduje riadne porozumenie a vedomosti o povahe, úlohe a príležitostiach TIS v každodenných súvislostiach: v osobnom a spoločenskom živote, ako aj v práci. Patria sem hlavné počítačové aplikácie ako textový a tabulkový procesor, databázy, ukladanie a riadenie informácií a porozumenie príležitostiam a možným rizikám, ktoré sú spojené s internetom a komunikáciou pomocou elektronických médií (elektronická pošta, sieťové nástroje) v práci, vo voľnom čase, pre zdieľanie informácií, a spoluprácu na sieti, vzdelávanie a výskum. Jednotlivci by mali takisto chápať, ako môžu TIS podporovať kreativitu a inovácie, a mali by si byť vedomí problematiky súvisiacej s platnosťou a spoľahlivosťou dostupných informácií a s právnymi a etickými princípmi interaktívneho používania TIS.

Potrebné zručnosti zahŕňajú schopnosť vyhľadávať, zhromažďovať a spracovávať informácie a používať ich kritickým a systematickým spôsobom, posudzovať relevantnosť a rozlišovať medzi skutočnosťou a virtuálnym svetom a zároveň rozpoznávať prepojenia. Jednotlivci by mali byť schopní používať nástroje na tvorbu, prezentáciu a porozumenie zložitým informáciám a sprístupniť si, vyhľadávať a používať služby založené na internete. Jednotlivci by mali byť tiež schopní používať TIS na podporu kritického myslenia, kreativity a inovácie.

Používanie TIS si vyžaduje kritický a zvažujúci postoj k dostupným informáciám a zodpovednému používaniu interaktívnych médií. Túto kompetenciu tiež podporuje záujem o účasť v komunitách a sieťach na kultúrne, sociálne a/alebo profesionálne účely.

5. Naučiť sa učiť

Definícia:

„Naučiť sa učiť“ je schopnosť pokračovať a zotrvať v učení sa, organizovať vlastné učenie sa, aj pomocou efektívneho manažmentu času a informácií, a to individuálne alebo v skupinách. Táto kompetencia zahŕňa uvedomenie si procesu učenia sa a potrieb jednotlivca, určenie dostupných príležitostí a schopnosť prekonať prekážky na účel úspešného vzdelávania sa. Táto kompetencia znamená získavať, spracovávať a prispôbovať nové vedomosti a zručnosti, ako aj hľadať a využívať poradenstvo. Naučiť sa učiť podnecuje učiacich sa, aby stávali na predchádzajúcom vzdelaní a životných skúsenostiach, aby mohli používať a uplatňovať vedomosti a zručnosti v rozličných súvislostiach: doma, v práci, pri vzdelávaní sa a odbornej príprave. Motivácia a sebadôvera sú pri tejto kompetencii jednotlivca rozhodujúce.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto kompetenciou:

Keď je učenie zamerané na konkrétne pracovné alebo kariérne ciele, jednotlivec by mal mať vedomosti o požadovaných kompetenciách, vedomostiach, zručnostiach a kvalifikáciách. Vo všetkých prípadoch si naučiť sa učiť vyžaduje od jednotlivca, aby poznal a chápal svoje preferované stratégie učenia sa, aby poznal silné a slabé stránky svojich zručností a kvalifikácií, a aby bol schopný vyhľadávať príležitosti na vzdelávanie a odbornú prípravu a poradenstvo a/alebo podporu, ktoré je dostupné.

Zručnosť týkajúca sa naučenia sa učiť si vyžaduje predovšetkým nadobudnutie základných zručností ako je gramotnosť v písaní, čítaní a počítaní a IKT zručností, ktoré sú potrebné pre ďalšie vzdelávanie. Na základe týchto zručností by mal byť jednotlivec schopný získať prístup k novým vedomostiam a zručnostiam, nadobudnúť ich, spracovať a prispôbiť. Toto si vyžaduje účinné riadenie vzdelávacích, kariérnych a pracovných postupov jednotlivca a predovšetkým schopnosť zotrvať v učení, sústrediť sa počas dlhšieho obdobia a kriticky uvažovať o dôvodoch a cieľoch učenia sa. Jednotlivci by mali byť schopní venovať čas samostatnému učeniu sa a mať sebadisciplínu, ale rovnako by mali vedieť v procese vzdelávania spolupracovať, využívať výhody učenia sa v heterogénnych skupinách a vymieňať si poznatky. Jednotlivci by mali byť schopní organizovať svoje vlastné učenie sa, posúdiť svoju vlastnú prácu a v potrebných prípadoch vyhľadávať poradenstvo, informácie a podporu.

Pozitívny postoj zahŕňa motiváciu a sebadôveru na pokračovanie v učení a dosahovanie úspechov v učení počas celého života. Postoj založený na riešení problémov podporuje proces učenia sa a schopnosť jednotlivca vysporiadať sa s prekážkami a so zmenami. Želanie uplatniť predchádzajúce vzdelanie a životné skúsenosti a zvedavosť súvisiaca s príležitosťami na vzdelávanie a uplatňovanie vzdelania v rozličných životných súvislostiach sú základnými prvkami pozitívneho postoja.

6. Spoločenské a občianske kompetencie

Definícia:

Tieto kompetencie zahŕňajú individuálne, medzilidské a medzikultúrne kompetencie a pokrývajú všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na efektívnu a konštruktívnu účasť na spoločenskom a pracovnom živote, a to najmä v čoraz rozmanitejších spoločnostiach, a v potrebných prípadoch na riešenie konfliktov. Občianska kompetencia umožní jednotlivcom zúčastňovať sa v plnej miere na občianskom živote založenom na znalosti spoločenských a politických konceptov a štruktúr a prijatí záväzku aktívnej a demokratickej účasti.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto kompetenciou:

- A. Spoločenská kompetencia je prepojená s osobným a spoločenským blahom, ktoré si vyžaduje porozumenie spôsobu, akým si jednotlivci môžu zabezpečiť optimálne fyzické a psychické zdravie, vrátane ako zdroj pre jednotlivca, jeho rodinu, jeho najbližšie spoločenské prostredie a vedomosti o tom, ako k tomu môže prispieť zdravý životný štýl. Pre úspešnú účasť v medziľudských a spoločenských vzťahoch je podstatné chápať kódy správania sa a spôsoby, ktoré sú všeobecne prijateľné v rozličných spoločnostiach a prostrediach (napr. v práci). Je rovnako dôležité byť si vedomý základných konceptov vzťahujúcich sa na jednotlivcov, skupiny, pracovné organizácie, rodovú rovnosť a nediskrimináciu, spoločnosť a kultúru. Je nevyhnutné porozumieť viackultúrnym a sociálno-ekonomickým rozmerom európskych spoločností a spôsobu, akým je národná kultúrna identita prepojená s európskou identitou.

Základné zručnosti v rámci tejto kompetencie zahŕňajú schopnosť konštruktívne komunikovať v rozličných prostrediach, byť tolerantný, vyjadrovať odlišné stanoviská a porozumieť im, vyjednávať so schopnosťou vytvárať dôveru a cítiť empatiu. Jednotlivci by mali byť schopní zvládať stres a frustráciu a vyjadriť ich konštruktívnym spôsobom a mali by tiež rozlišovať medzi súkromným a pracovným životom.

Kompetencia je založená na postoji spolupráce, asertivity a integrity. Jednotlivci by mali mať záujem o sociálno-ekonomický rozvoj a medzikultúrnú komunikáciu, a mali by si ceniť rozmanitosť hodnôt a rešpektovať ostatných ľudí a mali by byť pripravení prekonávať predsudky a robiť kompromisy.

- B. Občianska kompetencia je založená na vedomostiach o konceptoch demokracie, spravodlivosti, rovnosti, občianstva a občianskych práv vrátane ich vyjadrenia v Charte základných práv Európskej únie a v medzinárodných deklaráciách a ako sú uplatňované v rôznych inštitúciách na miestnej, regionálnej, národnej, európskej a medzinárodnej úrovni. Patria sem vedomosti o súčasnom dianí, ako aj o hlavných udalostiach a trendoch v národnej, európskej a svetovej histórii. Okrem toho by sa mala rozvíjať informovanosť o cieľoch, hodnotách a politikách sociálnych a politických hnutí. Dôležité sú aj vedomosti o európskej integrácii a o štruktúrach Európskej únie, o hlavných cieľoch a hodnotách, ako aj informovanosť o rozmanitosti a kultúrnych identitách v Európe.

Zručnosti súvisiace s občianskou kompetenciou sa týkajú schopnosti účinne komunikovať s inými ľuďmi vo verejnej sfére a prejavovať solidaritu a záujem pri riešení problémov, ktoré sa týkajú miestnej aj širšej komunity. Toto zahŕňa kritickú a kreatívnu úvahu a konštruktívnu účasť na komunálnych alebo susedských aktivitách, ako aj v rozhodovaní na všetkých úrovniach od miestnej po celoštátnu a európsku úroveň, najmä prostredníctvom účasti vo voľbách.

Rešpektovanie ľudských práv v plnej miere, vrátane rovnosti ako základu demokracie, uvedomovanie si a chápanie rozdielov medzi hodnotovými systémami rozličných náboženstiev alebo etnických skupín sú základom pozitívneho postoja. Toto znamená preukázanie zmyslu spolupatričnosti do určitej lokality, krajiny, Európskej únie a Európy vo všeobecnosti a do sveta a ochotu zúčastňovať sa na demokratickom rozhodovaní na všetkých úrovniach. Patrí sem aj preukázanie zmyslu pre zodpovednosť, ako aj preukázanie porozumenia a rešpektu voči spoločným hodnotám, ktoré sú potrebné na zabezpečenie súdržnosti spoločenstva, ako je napríklad rešpektovanie demokratických zásad. Konštruktívna účasť tiež zahŕňa občianske aktivity, podporu sociálnej rozmanitosti a súdržnosti a trvalo udržateľného rozvoja a pripravenosť rešpektovať hodnoty a súkromie iných ľudí.

7. Iniciatívnosť a podnikavosť

Definícia:

Iniciatívnosť a podnikavosť sa vzťahuje na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky. Zahŕňa kreativitu, inovácie a prijímanie rizika, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty so zámerom dosiahnuť ciele. Toto podporuje jednotlivcov nielen v ich každodennom živote doma a v spoločnosti, ale aj na pracovisku, aby si boli vedomí kontextu svojej práce, a aby mohli využiť príležitosti, a je to základom pre špecifickejšie zručnosti a vedomosti, ktoré potrebujú tí, ktorí zakladajú podnik zameraný na spoločenskú alebo obchodnú činnosť alebo naň prispievajú. Tieto by mali zahŕňať zmysel pre etické hodnoty a presadzovanie dobrého riadenia.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto kompetenciou:

Potrebné vedomosti zahŕňajú schopnosť určiť dostupné príležitosti pre osobné, profesionálne a/alebo obchodné činnosti, vrátane otázok „širšieho záberu“, ktoré poskytujú kontext, v ktorom ľudia žijú a pracujú, ako napr. rozsiahle chápanie fungovania hospodárstva, a príležitosti a výzvy, ktorým čelí zamestnávateľ alebo organizácia. Jednotlivci by si mali byť takisto vedomí etických pozícií podnikov a toho, ako sa môžu „postaviť za dobrú vec“, napríklad prostredníctvom spravodlivého obchodovania alebo vo forme sociálneho podniku.

Zručnosti sa vzťahujú na proaktívne riadenie projektov (zahŕňajú napríklad schopnosť plánovať, organizovať, riadiť, viesť a poverovať, analyzovať, komunikovať, oznamovať, hodnotiť a zaznamenávať), účinnú reprezentáciu a vyjednávanie a na schopnosť pracovať individuálne a schopnosť pracovať spoločne v tímoch. Dôležitá je schopnosť posudzovať a identifikovať silné a slabé stránky jednotlivca a hodnotiť a prijímať prípadné riziká.

Podnikateľský postoj charakterizuje iniciatíva, proaktivita, nezávislosť a inovácie v osobnom a spoločenskom živote, rovnako ako v práci. Zahŕňa tiež motiváciu a odhodlanie dosahovať ciele, či už osobné alebo stanovené spoločne s ostatnými, v osobnom živote, vrátane práce.

8. Kultúrne povedomie a vyjadrovanie

Definícia:

Uvedomovanie si dôležitosti kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií vrátane hudby, scénických umení, literatúry a výtvarných umení.

Základné vedomosti, zručnosti a postoje súvisiace s touto kompetenciou:

Vedomosti o kultúre zahŕňajú informovanosť o miestnom, národnom a európskom kultúrnom dedičstve a ich mieste vo svete. Patria sem základné vedomosti o významných kultúrnych dielach vrátane súčasnej ľudovej kultúry. Je nesmierne dôležité chápať kultúrnu a jazykovú rozmanitosť v Európe a v iných oblastiach sveta, potrebu chrániť ju a chápať význam estetických faktorov v každodennom živote.

Zručnosti súvisia s uvedovaním si a vyjadrovaním: ocenenie a radosť z umeleckých diel a predstavení rovnako ako vyjadrovanie vlastných pocitov a myšlienok prostredníctvom rozličných médií za použitia vrodenej schopnosti jednotlivca. Zručnosti zahŕňajú takisto schopnosť spájať kreatívne a expresívne pohľady jednotlivca s názormi ostatných a určovať a uvedomovať si spoločenské a hospodárske príležitosti v kultúrnych aktivitách. Kultúrne vyjadrovanie je základom rozvíjania kreatívnych zručností, ktoré možno preniesť do rôznych profesionálnych súvislostí.

Dobré pochopenie vlastnej kultúry a zmysel pre identitu môže byť základom otvoreného postoja vo vzťahu k rozmanitosti kultúrneho vyjadrovania a jeho rešpektovania. Pozitívny postoj zahŕňa tiež kreativitu a snahu o kultiváciu estetických schopností formou umeleckého vyjadrovania vlastných pocitov a myšlienok a prostredníctvom zapájania sa do kultúrneho života.
